

TEKENEN IN DE BUITENLUCHT

Eigenlijk leer je pas echt goed kijken naar de nerven van een blad, een bloem of een bladkevertje als je ze gaat tekenen. Vijf illustratoren over hun grootste inspiratiebron: de natuur.

Een klein schetsboekje in je binnenzak, een potlood met een gummetje erop, een zonnetje in je rug. Als je dan een boomstronk uitkiest en gaat zitten kijken, voel je je een echte natuurontdekker. Want kijken, dat is wat je doet als je begint: kijken hoe de blaadjes van een bloem er nu werkelijk uitzien, hoe de nerven in een blad lopen, uit hoeveel kleine takjes een boom bestaat. Nergens vind je zo veel fraaie details als in bomen, bloemen, planten en diertjes. Gratis en voor niks – daar kan geen filmvoorstelling tegenop. En, fijne bijkomstigheid, de natuur blaast rust in je hoofd: “Het zijn soms juist die plekken die men nodig heeft om tot kalmte te komen,” schreef Vincent van Gogh in een van zijn vele brieven aan zijn broer Theo. En met ‘die plekken’ bedoelde hij de natuur, want nergens voelde Van Gogh zich meer thuis dan daar. Bloemen, planten, vogels, insecten, bomen en velden: het hield hem onop-

houdelijk bezig. Maar ook veel tekenaars van nu houden van de natuur. En ook al maken ze hun werk meestal in hun werkkamer, de ideeën en de schetsjes komen wel van buiten.

.....

'Te veel spulletjes hinderen, met weinig materiaal doe je juist meer'

**ALICE LICKENS,
ILLUSTRATRICE UIT
ENGELAND**

“Ik teken vooral in mijn studio. Zo heel af en toe maak ik tekeningetjes buiten, in een klein schetsboekje. De combinatie van soms slecht weer en mensen die over mijn schouder willen meekijken, zorgen ervoor dat ik toch het liefst in mijn studio werk. Maar ik kom wel heel graag buiten: dat is de perfecte plek om ideeën op te doen voor mijn werk. Veel van wat ik maak,

heb ik tijdens wandelingen gezien: planten en bloemen in tuinen, maar ik doe ook inspiratie op in kleine stukjes natuur langs de Thames. Wat ik zo mooi vind aan planten en bloemen is dat je, als je goed kijkt, de bijna basale en essentiële grafische vormen en kleuren ziet. Beestjes zijn ook leuk om te tekenen: kevertjes of de veertjes van een vogel – eigenlijk alle dieren die je rondom een heg vindt. Potlood of inkt met een kwastje vind ik de prettigste materialen om mee te werken. Op dit moment werk ik aan een boek over cowboys en het is echt lastig om een paard te tekenen! Ik kijk veel naar de foto's van Eadweard Muybridge, een Engelse fotograaf uit de negentiende eeuw die er via foto's achterkwam dat een paard in galop helemaal loskomt van de grond. Voor iedereen die graag buiten wil gaan tekenen, kan ik een schetsboekje aanraden dat in je zak past en een of twee potloden. Mijn ervaring is dat je met ➡

Illustratie van Alice Lickens

Illustratie van Anna Emilia Laitinen

weinig materiaal meer doet. Te veel spulletjes hinderen je juist vaak bij het tekenen.”

Meer over Alice Lickens
op Lickens.co.uk.

.....
**'Wat ik buiten heb
gezien, tover ik op
mijn manier terug
op papier'**

**ANNA EMILIA LAITINEN,
ILLUSTRATRICE UIT FINLAND**

“Ook al schilder ik voornamelijk thuis, al mijn ideeën verzamel ik in de natuur. Wandelen is onderdeel van mijn werk. Met elke stap die ik zet, komen er nieuwe gedachten op in mijn hoofd. Ik word heel blij van al die kleine veranderingen die ik tijdens mijn wandelingen zie, zoals een bloemknop die weer wat verder is uitgekomen. Ik maak ook wel eens foto's ter inspiratie, maar ik gebruik ze bijna nooit meteen. Ik denk dat mijn hoofd de beste plaats is om ideeën te bewaren. Al die indrukken samen zorgen vaak voor een nieuw idee. Het fascineert me hoe krachtig de natuur is, en hoe alles op een bepaalde manier met elkaar verband houdt. Hoe planten, dieren, maar ook de weersgesteldheid effect op elkaar hebben. Je kunt er veel verhalen in zien: vanuit mijn raam kijk ik uit op een meertje, waardoor ik heel makkelijk alle veranderingen in het weer opmerk. Lang geleden heb ik wel geprobeerd om buiten te

‘Het fascineert me hoe krachtig de natuur is, en hoe alles op een bepaalde manier met elkaar verband houdt. Hoe planten, dieren, maar ook de weersgesteldheid effect op elkaar hebben. Je kunt er veel verhalen in zien’

schilderen, maar voor mij is het buiten zijn vooral een inspiratiebron. Als ik dan later achter mijn tekentafel zit, is het soms net of ik een koffer met verhalen open. Wat ik buiten heb gezien, tover ik op mijn manier terug op papier. Er zijn niet echt planten of dieren die ik makkelijk of moeilijk vind om te schilderen, ik denk dat het vooral afhankelijk is van in welke bui ik ben. Als ik me prettig voel, is er vaak meer mogelijk dan ik van tevoren denk. Maar iets moois maken lukt bijna nooit in één keer: het is vooral oefenen, oefenen, oefenen.”

Meer over Anna Emilia Laitinen
op Annaemilia.com

.....
**'Ook een simpele
vogel als een mus
heeft zulke fraai
gespikkelde veertjes'**

**JESSICA RAE GORDON,
ILLUSTRATRICE UIT CANADA**

“Het materiaal waar ik graag mee werk, gekleurd papier en kleuroplossen, vind ik lastig om buiten te gebruiken – dus ja, ik werk vooral

thuis. Ik ben buiten ook altijd bang dat de wind mijn blaadjes meeneemt. Schetsjes maak ik wel buiten, dan pak je alles weer makkelijk in als het gaat regenen. Twee zomers geleden wandelde ik in Southern British Columbia en heb ik alle wilde bloemen gefotografeerd die ik tegenkwam – ik houd ervan als de bloemen in mijn tekeningen overeenkomen met de werkelijkheid. Ik vind het leuk als kinderen meekijken: die zijn op zo'n ongedwongen manier creatief. En ze steken er vaak wat van op. Maar als een volwassene meekijkt, vind ik dat niet zo prettig: ergens voel ik dan dat er een oordeel geveld wordt, en dat leidt af. Ik ben in de natuur opgegroeid, in een dorpje in de Selkirk Mountains in Canada. Mijn ouders hielden van de natuur, dus we waren veel buiten: wandelen, fietsen, skiën. Nu woon ik in Toronto, gelukkig naast een van de grootste parken van de stad. Stukjes natuur in de stad doen ook wonderen als het om ontspanning en inspiratie gaat. Illustraties met vogels vind ik het leukst om te maken: veren zijn mooi en subtiel gekleurd. Zelfs een simpele vogel als een mus heeft zulke fraai gespikkelde veertjes. ➡

Illustraties van
Bas Blankevoort

Bloemen met veel blaadjes, zoals pioenrozen, vind ik lastig. Wat belangrijk is om te onthouden als je buiten werkt: verwacht niet te veel. Je raakt makkelijk gefrustreerd als je iets doet wat buiten je comfortzone ligt. Buiten tekenen is niet altijd makkelijk, maar het is wel een leuke ervaring. Dus: dompel jezelf onder in de natuur en haal een paar keer diep adem.”

Meer over Jessica Rae Gordon op jessicaraegordon.com.

.....

'Soms vind ik details die zelfs wetenschappers nooit hebben gezien'

BAS BLANKEVOORT, WETENSCHAPPELIJK ILLUSTRATOR BIJ O.A. MUSEUM NATURALIS

“Het beroep van wetenschappelijk illustrator is heel oud, het komt uit de tijd dat de mens alles om zich heen ging beschrijven en daar had je gedetailleerde illustraties voor nodig. Tegenwoordig is daar nog steeds behoefte aan. Ik observeer graag al wandelend in de natuur, en soms komen de opgeslagen indrukken jaren later van pas.

Gelukkig staan er op mijn werk bij het museum microscopen met een tekenspiegel. Via die spiegel projecteer ik het object dat onder de microscoop ligt op het papier en dan stel ik de verschillende detailschetsen (vleugels, kop, romp, pootjes etc.) samen tot een levendig geheel. Daarna werk ik de schetsen uit in potlood, aquarel of pen in computerprogramma's als Illustrator en Photoshop. Die nemen veel van het edele handwerk over: het is efficiënt en je kunt makkelijk iets veranderen.

Ik werk vaak voor wetenschappers van museum Naturalis, die op hun expedities veel nieuwe soorten insecten vinden en daar een gedetailleerde afbeelding van willen hebben. Fotograferen werkt dan niet goed, omdat de objecten vaak verfromfaaid zijn. Of de kleur is verdwenen, ze staan in vreemde poses of er ontbreken onderdelen. Met een foto heb je ook problemen met scherptediepte. Bij een tekening kijkt er een menselijk oog naar: dat is meer dan een koele registratie zoals bij een foto. Ik bestudeer zo'n object echt en vind soms details die de wetenschapper nog niet had gezien. Een goede wetenschappelijke illustratie is eigenlijk een samenstelling van verschillende indrukken, terwijl een foto slechts

een momentopname is. Zo'n illustratie kan niet nauwkeurig genoeg zijn. Ik vind het gelukkig erg leuk om zo gedetailleerd te werken; het is ook telkens een uitdaging om zo'n prachtig natuurverschijnsel in al z'n glans opnieuw weer te geven. Je moet wel uithoudingsvermogen hebben, want met een illustratie ben ik soms wel een week bezig.”

Meer werk van Bas is te vinden op Dierenzoeker.nl, een samenwerking tussen Naturalis en kinderprogramma 'Het Klokhuis'. Op deze site leer je eenvoudig determineren.

.....

'Het gaat erom dat je goed kunt kijken. Vaak zie je te veel in één keer'

MARIT TÖRNQVIST, ILLUSTRATRICE/SCHRIJFSTER VAN KINDERBOEKEN

“Ik heb vooral tijdens mijn kunst-academitijd extreem veel buiten getekend; ik had altijd een rugzak met een visserskrukje bij me. Tijdens werkweken van de Rietveld verkocht ik stiekem tekeningen aan toeristen en als dertienjarige ➡

lieten mijn ouders me al achter met mijn schetsboek: dan gingen zij iets bezichtigen en zat ik onder-tussen ruïnes na te tekenen. Nu maak ik in de natuur alleen nog snelle schetsen als ik iets speci-fieks wil vastleggen. Dat gaat soms zo ver dat ik midden in de winter op mijn ski's nog sta te tekenen. Voor mijn laatste boek *Groter dan een droom*, dat ik met Jef Aerts maakte, ging ik naar Vlaanderen om inspiratie op te doen. Daar liep ik tussen de velden en maakte ik 'rommelschetsjes': globale com-posities van het landschap. Want als ik foto's maak, gaan alle kleuren en vormen op elkaar lijken en zie ik helemaal niet meer wat ik eerst zag. Op die rommelschetsjes zet

ik allemaal pijltjes: hier is het blauwgroen, hier is het grijs. Of ik zet strepen in de lucht, met daarbij opmerkingen als: paarsig, roze. Maar waar het bij tekenen echt om gaat, is dat je goed kunt kijken. Het lastige is dat je vaak te veel ziet in een keer. Je weet niet waar je moet beginnen: een boom heeft wel duizend blaadjes en die wil je alle-maal gaan tekenen. Als je met een hoofdvorm begint, bijvoorbeeld

NATUURTEKENBOEKJE

Samen met illustratrice Annemoon van Steen maakten we dit natuurtekenboekje hiernaast. Met daarin een minicursus natuurtekenen en veel ruimte om te schetsen. Een gum en een potlood is alles wat je nodig hebt.

Illustraties en schetsen van Marit Törnqvist

met de omtrek van een boom in plaats van al die losse kleine blaadjes, dan kun je daarna de inhoud invullen. Zeker als ik landschappen teken, probeer ik het eerst terug te brengen tot de hoofdvorm, en vervolgens bekijk ik het landschap als een soort theatertje met alle-maal coulissen. Oké, die boom die daar staat, dat is coulisse nummer één. Daarachter staat een huis met een heggetje eromheen, dat is nummer twee. Dat werkt voor mij heel goed."

Meer over Marit Törnqvist op Marittornqvist.nl. De illustraties komen uit 'Groter dan een droom', Jef Aerts en Marit Törnqvist, € 16,95 (Querido). ●